

Imaja vsak četrtak
in velja s poštno
vred in v Mariboru s
poštovanjem na dom
za leto 1898. —
za leto 1899. —
za leto 1900. —

Karolina se pošilja
upravnemu v tiskarst
v. Črila, karoline
ulice št. 5. Leta se
pošilja do odpovedi.

Balešniški hotel. Ma-
rjanskega društva do-
živajo let kasa po-
sredstva naročnice.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Poznamo tudi dobi-
se v tiskarst in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rekopis se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 12 h, dvakrat 18 h,
trikrat 24 h.

Štev. 31.

V Mariboru, dne 4. avgusta 1898.

Tečaj XXXII.

Drž. poslanec Žičkar v Brežicah.

(Izvirni dopis).

Dne 31. julija je imel g. poslanec Žičkar, ki je po svoji delavnosti slavnoznan, volilski shod v Brežicah. Na vrtu »Narodnega doma« zbralo se je zelo veliko število volilcev, posebno iz breške, dobovske in arziške župnije.

Predsednikom shoda bil je izvoljen g. V. Čížek, ki je v navdušenih besedah pozdravil došle volilce. Potem je poročal g. poslanec najprej o deželni zboru. Graje vredno je — pravi — da imamo mi tako malo deleznozborskih poslancev; po prebivalstvu morali bi jih imeti najmanj dvajset. Slovenski poslanci so se vrlo trudili, doseči kake vspehe, a to je silno težko, ker imamo v odboru, kjer se prav za prav kujejo postave, samo enega zastopnika, marljivega g. Robiča. Žal ni bilo mogoče preprečiti dospevka za zloglasno »Südmärk« iz deželne blagajne. Mesto, da bi se dalo vsaj 30.000 brezobrestnega posojila ubogim kmetom, se daruje lepa svota za takega nebodigatreba. Za gospodarstvo ne daruje deželni zbor skoraj nič, akoravno bi bilo to posebno v krajih, kjer je trtna uš vinograde uničila, silno potrebno. Niti prošnje na državni zbor za brezobrestno posojilo ni hotel deželni zbor vsprejeti. Za koristne uprave ima deželni zbor sploh le »gluha ušesa«.

G. poslanec je priporočal, da se naj vsaj v nekaterih krajih uvede poldnevni pouk na ljudskih šolah, a tudi zamen. Nekateri poslanci so skušali prenoviti lovsko postavo;

nekaj se je doseglo, ker se je sklenilo, da bi se v tistih občinah, ki imajo vsaj 5% vinogradov, zajec pokončal, a tukaj zopet dela vlada težavo, akoravno je poslanec sam šel v tej zadevi k poljedelskemu ministru. Zelo važna je bila razprava o preosnovi volilnega reda za okrajne zastope; akoravno imajo tu kmetje le nekaj pravic, hoče njim deželni zbor še to betvico vzeti in velikanske predprave hišnim posestnikom podeliti, da bi na vsak način ptujski in celjski okrajni zastop nemškutarjem priborili. K sreči je pa presvitli vladar sovražne nakane preprečil, ker tega deleznozborskega sklepa ni potrdil.

V jezikovnem oziru godé se Slovencem grozne krivice, ker deželni odbor zahteva samo nemško uradovanje županu, ki je hotel samo slovensko uradovati, zagrozil je odbor 100 goldinarjev kazni. Občinski odbori naj se sami za slovenski jezik s peticijami krepko potegnejo.

Gledé volitev predlagalo se je, da bi se vpeljale tajne in direktne volitve; slovenski poslanci so zahtevali, da moramo potem mi dobiti več poslancev primerno našemu številu. Ker večina ni ugodila tej želji, prepredili so to osnovo s tem, da so pri razpravi zapustili dvorano, s čemur je bil deželni zbor nesklepčen. Toraj pravične volilne postave naš deželni zbor noče.

Potem poroča g. poslanec o državnem zboru. Razloži spremembe zbornice, ki so se dogodile vsled novega državnozborskega volilnega reda. Slovenci smo sicer nekatere nove okraje pridobili, a vendar je še število naših poslancev tako neznatno, da malo pre-

morejo naši šestnajsteri poslanci med 425, ki jih šteje vsa zbornica. Da bi se kolikor mogoče okrepili, sklenili so naši poslanci osnovati s somišljeniki »slov. krščansko zvezo«. Ker je pa vlada izdala »jezikovne naredbe za Česko in Moravsko« se je preprečilo vsako plodovito delovanje. Pričela se je brezmiselna obtožba Badenijevega ministerstva, ki je razburila duhove čisto po nepotrebnem in potratila zlati čas. Zloglasni kričarji so onemogočili nadaljne razprave. Uprizorili so se grozoviti, ostudni nemiri v zbornici in pripravljeni so se enaki na celim Dunaju, vsled česar je moral Badeni, ki je imel vsaj slovansko srce, odstopiti. Ravno taka osoda je zadela Gautscha. Sledil njima je grof Thun kot ministerski predsednik, ki je pri svojem nastopu objubil enakopravnost vsem narodom. A njegovo stališče je silno težavno. Vladna stranka, ako se o taki sploh sme govoriti, doživela je koj začetkoma poraz, ker se je sprejel predlog o zatožbi Badenijevega ministerstva. Pozneje stavili so se jako umestni predlogi, kakor posebno načrt jezikovnega zakonika za celo Avstrijo, a z zaključenjem sedanjega zasedanja je itak vsak predlog iz prejšnjega zasedanja — pod klop vržen. Nemško hujskanje dosega vedno višjo stopinjo; tudi Nemci, ki so bili nam Slovanom pravični, so potegnili z onimi, ki pravijo, da mora biti Avstrija nemška, drugače je sploh ni treba. G. poslanec, videvši, da v zbornici delovanje ni mogoče, skusil je z zasebnimi prošnjami pri posameznih ministrih. Potrudil se je za nekatera jezikovna vprašanja in za nedeljski počitek v pisarnah. Nekoliko se je

Listek.

Pisma mladega urednikoviča.

II.

Dragi prijatelji! Ako bi sedaj vstopil v našo uredniško sobo naš urednik in moj gospod, mladi urednikovič bi iz same jeze storil v tem hipu junaško delo. Mahoma bi zgrabil urednika okoli pasu, vzdignil ga od tal ter ga vrgel v globočino našega uredniškega koša. In zaprl bi uredniški koš, se vsedel na njegov pokrov ter tamkaj sedel cele tri dni in tri noči. Naš urednik bi ječal iz vzdihoval v globočini uredniškega koša, mladi urednikovič pa bi sedel zgoraj na pokrovu ter se smejal globokim vzdihom svojega urednika. To bi bila pravična kazen za nečuvno obnašanje našega urednika! Saj menda že vsi veste, kaj nam je napravil urednik? Še ne? Potem pa poslušajte mladega urednikoviča, ki odpira svoja usta, da Vam pove, zakaj razjeda grda jeza njegovo blago srce.

Žarko solnce je pošiljalo svoje prve poljube materi zemlji. Takrat sem vstopil jaz, mladi urednikovič, v uredniško sobo. Vse tiskarsko in uredniško osobje, ko me je zagledalo, je začelo pripogibati svoje glave do

tal, da tako spoštljivo pozdravi svojega ljubljence, mladega urednikoviča. In mladi urednikovič se je ljubeznivo odklanjal na vse strani. Smehljaj zadovoljnosti se je zibal na njegovih ustnicah, ker je videl, kako prijazno mu je vse tiskarsko in uredniško osobje. Lahnih korakov se je pomikal proti svoji pisalni mizi. Ko pa se je vsedel, v tem trenutku je legel temen oblak na jasno čelo mladega urednikoviča. Kaj je neki tako hitro vznemirilo njegovo srce? Na mizi je ležalo pismo, in mladi urednikovič je s svojim bistrim očesom naenkrat spoznal po pisavi, da je pismo pisal njegov gospod in naš urednik. Črne slutnje so napolnile mojo dušo. In slutnje malokdaj motijo mladega urednikoviča. Tudi takrat ga niso. Ko odpre pismo, stale so tam srcépretresujoče besede: »Mladi urednikovič! Naznanjam ti, da sem se odpeljal danes v toplice. V prste mi je prišel nagloma protin, ki mi brani pisati. Za čas, ko bom jaz v toplicah, uredij torej sam naš list! Pozdravlja Te Tvoj gospod in urednik.«

V vseh žilah mladega urednikoviča je vskipela vroča mladeniška kri, ko sem prečital to urednikovo pismo. Celi regiment hudih duhov iz pekla mi je mamljivo šepetal na uho, naj prav debelo zakolnem. Toda mladi urednikovič ne kolne, če bi mu prigovarjala tudi cela peklena vojna sila.

Pač pa se me je polastila opravičena jeza. Da bi prišel našemu uredniku kar čez noč hudi protin v prste, ta je popolnoma bosa. Verjamem, da mu je nekaj prišlo v prste, a to ni protin, to je lenoba. In naš urednik lahko obišče letos vse toplice, takih toplic še ni na svetu, da bi si v njih izkopal svojo lenobo.

Mladi urednikovič pa bi se ne hudoval tako, ako bi prišla uredniku lenoba po zimi ali pa magari tudi spomladi ali pa na jesen. A da mu pride lenobni protin v prste ravno v vročem poletju, to je nečuvno, to je skoro neodpušljivo. Saj ve, kako slabo se godi urednikom ravno sedaj v toplih poletnih dnevih. Večina dopisnikov v tem času utihne. Tudi oni dobijo neki v poletju lenobni protin v svoje prste. In kadar dopisniki mirujejo, takrat mora uredniško osobje delati, da ga je žalostno gledati, koliko trpi. Vsi staveci stojijo okoli uredniškega osobja ter moledujejo za rokopise. In človek mora pisati, da se mu kar kadi izpod rok.

Glejte v tako hudih časih nas je letos zapustil naš urednik. Vse uredniške skrbi so se s tem prevalele z njegovih ram na rame mladega urednikoviča. Da bi Vi videli, dragi prijatelji, koliko trpi vsled tega Vaš mladi urednikovič v letošnjem poletju, Vi bi se ga gotovo usmili ter ga pridno za vsako štev.

ugodilo kmečkim zahtevam s tem, da se je znižal zemljiški davek. Interpelacije zaradi uvaževanja in izvaževanja poljskih pridelkov, ki kmetom mnogo obeta, ministerstvo ni uvaževalo in kaj se bode z dobrim predlogom zgodilo, se ne ve. Kmečke zadruge bile bi kmetom v veliko korist; prodajali bi svoje pridelke z njihovo pomočjo veliko boljše; na nje bo treba obrniti največo pozornost.

G. poslanec raztolmači nadalje našo pogodbo z Ogersko, ki je naši državni polovici po vsem krivična, ker plačujemo mi 70% državnih priklad. Razven tega pa še imajo Ogri, akoravno tako ničlo prinašajo k državnim zahtevam, vendar povsod prvo besedo. Da bi se velika krivica, ki se nam vsled prejšnjih liberalnih vlad godi, vsaj nekoliko popravila, izvolila se je takozvana kvotna deputacija, ki bo pa težko kaj vspešnega doseгла. Vlada je želela še na drug način ljudstvu pomagati, kakor z odpravo državnih mót in desetinskega davka, a naš državni zbor je vsled upora nemških poslancev za resno delo nezmožen. Ker so zgubili Nemci nadvlado v Avstriji, skušajo se s tem maščevati, da preprečijo razvoj občega blagostanja. Kaka hinavščina je to! Pravijo, da se njim krivica godi, a vendar nemščina prevladuje v uradih in solah. Pri deželni nadsodnji v Gradcu se je zabilo, da bi se slovenske stranke zagovarjale v svojem materinem jeziku!

Potrebno je toraj, da si sami pomagamo, ker v državnem zboru ničesar ne dosežemo. V ta namen se je osnovala »Straža«, ki hoče gmotnim potom varovati in čuvati slovensko ozemlje. Potreba je najnujnejša, ker nas narodni sovražniki od povsod pritiskajo.

A tudi druga narodna društva je treba podpirati, družbo sv. Cirila ie Metoda, bralna društva; posebno pa paziti, da bomo stali gmotno močni. Noben kmet naj svojega posestva ne proda nasprotnikom, temveč naj varuje rodno zemljo.

V resnem in složnem delovanju bo naša zmaga! Živahna pohvala sledila je temeljitim in jasnim izvajanjem gospoda poslanca. G. predsednik je v zbranih besedah ocenil odlične govore ter izrazil dičnemu poslancu splošno priznanje.

G. predsednik stavi še 3 resolucije, za devajoče se 1. slovenskega vseučilišča v Ljubljani, 2. slovenskega nadsodišča v Ljubljani in 3. naj se nastavi povsod na Slovenskem našega jezika zmožni uradniki.

Z izrazom popolne udanosti do sv. Očeta in do presvetlega cesarja, na kar odgovori zborovanje z gromovitimi živjo! zaključil predsednik pomenljiv volilni shod.

Slovenski župani v beli Ljubljani.

Ljubljanski župan vabi za 17. avgusta vse slovenske župane v belo Ljubljano, da tamkaj v slovesnem zborovanju skupno izrečejo svojo neomejeno udanost in neomahljivo zvestobo do posvečene osebe Njegovoga Veličanstva, ki obhaja letos v radost vseh državljanov petdesetletnico svojega trudapolnega vladanja. Ta čutila se bodo sporočila tudi ob vznožju najvišjega prestola po posebnem odposlanstvu, ki ga bodo slovenski župani ob tej priliki izbrali iz svoje sredine.

Slovenski župani bodo torej v beli Ljubljani skupno proslavljali vladarsko petdesetletnico presvetlega cesarja. Govorili bodo besede, polne iskrene ljubezni in trdne zvestobe do drage nam osebe vladarjeve. A teh besed ne bodo govorili samo v svojem imenu, ampak tudi v imenu vsega slovenskega naroda, kojega najprimernejši zastopniki so ravno slovenski župani.

Rekli smo, najprimernejši zastopniki slovenskega naroda so njega župani. Oni so odsev, oni so spomin nekdanjega združnega življenja naših pradedov. Župani starih Slovencev so bili vrhovni poglavarji več zadrug skupaj, ki so z odločilno besedo vodili podrejene jim zadruge. Izvolil si je župana narod sam, a z izvolitvijo dal mu je tudi v roke čez se skoro neomejeno oblast. Župan je varoval združne svetinje, določeval je za drugam njih opravilo, skrbel za združne potrebe ter vodil vesoljno gospodarstvo. Vsi zadrugarji so ga morali ubogati in spoštovati. Naš narod ni bil dolgo neodvisen in prost, zato tudi niso dolgo trpele njegove prvotne družabne in pravne razmere. Kakor naši gospodovalci, spreminjala se je tudi družabna uprava Slovencev. Nekak spomin na nekdanjo združno upravo starih Slovencev nam vzbuja sedajna občinska uprava z županom na čelu. Tudi sedanji župan vodi in oskrbuje skupne zadeve svojega kraja, toda njegova moč in oblast je precej omejena. Sedanji župani so zares le nekaki odsev nekdanjih županov. A vendar še so zmeraj važne osebe v državni uredbi naše človeške družbe.

Važne osebe so naši župani, toda žal, da se jih mnogo ne zaveda močnega upliva svojega dostojanstva. Županska moč je dosedaj nekako spala. Še le nadarjeni in spretni sedajni dunajski župan, dr. Lueger, in za njim praški župan, dr. Podlipny, in ljubljanski, Ivan Hribar, spravili so v Avstriji zopet župansko čast do večjega ugleda. Še ima župan svojo moč, toda izrabljati jo mora znati, še ima svoj ugled, toda priboriti si ga more vedeti s

svojim neutrudnim delovanjem za blagor v skrb mu izročene občine.

Župani so glavni zaupniki našega naroda. Za župansko mesto ni treba posebnih studij, ni treba gosposke suknje, ni treba spretnega peresa, dovolj je, da ima človek zdravo pamet in zaupanje ljudstva, potem mu narod rad podeli prostovoljno čast županstva. V prvi vrsti torej postavlja zaupanje naroda naše može na županske stole, naši župani so potemtakem res pravi in glavni zaupniki svojega naroda. In ker so pravi zaupniki svojega naroda, zato so tudi njegovi najboljši in najprimernejši zastopniki. In kot taki bodo nastopali naši župani v beli Ljubljani.

Ne samo za svojo osebo, ampak tudi kot zastopniki naroda bodo torej govorili 17. avgusta slovenski župani. Njih besede se bodo raditega povsod uvaževale, kajti one bode glas celega slovenskega naroda. Naš narod se ne more primernejše in važnejše pokloniti svojemu nad vse milemu vladarju, nego po svojih županih. Zato pa slovenski župani, ne zamudite ljubljanskega shoda županov, ampak udeležite se ga vsi polnoštevilno. Vsak župan, ki se zaveda svojega važnega dostojanstva, bo 17. avgusta v beli Ljubljani!

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Na Dunaju so se vršila, kakor poročajo listi, pretekle dni posvetovanja českega, poljskega in jugoslovanskega kluba. Razpravljalo se je o rešitvi jezikovnega vprašanja. Jugoslovani so odločno zahtevali, da se mora zajedno s českim jezikovnim vprašanjem rešiti tudi jugoslovansko. Kajti če se sedaj ne reši, se tudi v prihodnje ne bode kmalu rešilo, in tako bo na jugu še nadalje besnel jezikovni boj. Vlada seveda nima volje, poprijeti se jugoslovanskega vprašanja. Naše upanje počiva sedaj le na Čehih in Poljaki. Videli bomo, ali besede o vzajemnosti niso le puhle besede. Če nas sedaj Čehi in Poljaki zapustijo, izdali so svoje jugoslovanske brate narodnim sovražnikom na milost in nemilost. Položaj Jugoslovancev je jako žalosten.

Štajarsko. Domoljubna nemško-avstrijska meščanska stranka v Gradcu, v kateri se zbirajo avstrijsko misleči možje, je že izdala za prihodnje mestne volitve volilni oklic. Po njenem mnenju je prva naloga občinskega odbora, da se bavi z občinskimi zadevami, ne pa z visoko politiko.

zalagali s članki, dopisi in novicami. Toda seveda Vi tega niste vedeli, zato Vam mladi urednikovič velikodušno odpušča Vašo dosedanje nedelavnost in nebriznost. A odslej bo drugače, kaj ne, dragi prijatelji? Mladi urednikovič noče več o tem govoriti, ker ve, da ga ljubite in da Vam je vsaka njegova želja draga in ljuba dovolj, da jo hitro izpolnite.

Ker je imel v zadnjem času mladi urednikovič toliko dela, raditega Vam tudi tako dolgo nisem pisal. Nekatera rahločutna srca so se bala, da je morda mladi urednikovič zbolel in da vsled tega ne more pisati. Jedno pismo se glasi tako nežnočutno: »Moj ljubi in dragi urednikovič! Zakaj nam nič več ne pišeš? Tvoje molčanje nas navdaja z velikim strahom. Bržkone si obolel in nam ne moreš več pisati. Kako se nam usmiliš, dragi urednikovič. Ali imaš skrbno postrežbo, ali imaš zvedenega zdravnika, ali imaš kako osebo, ki Te kratkočasi v dolgotrajni bolezn? Ah, koliko moreš trpeti že v svoji rani mladosti! Toda vedi, da vsi bralci iskreno obžalujemo Tvojo bolezen in da Ti prosimo ljubega zdravja. Ne obupaj, mladi urednikovič! Tudi mi upamo, da boš kmalu zopet ozdravel ter razveselil s kojim pismom v podlistku svoje bralce, posebno pa mene, ki Te . . . »

Ah, ti ljuba dušica, kako blago srce da imaš! Tvoja bojazen je bila neopravičena.

Tvoj mladi urednikovič je čil in zdrav kakor srce nedolžnega otroka. Res dolgo ni pisal, a kakor si slišalo, blago srčice, ni ga zadrževala bolezen, ampak preobilno uredniško delo. Ako bo našel današnji priziv mladega urednikoviča pri vseh vrlih dopisnikih blagohoten odmev, potem bo urednikovič v prihodnje večkrat prijel za svoje pero ter pisal kratka pisma za podlistek. Trdno upam, da me bodo dopisniki uslišali!

Sedaj pa, ker nimam več časa pisati, Vas vse prav srčno pozdravlja in se Vam ljubko na vse strani klanja

Vaš mladi urednikovič.

Maron, mladi spoznovalec z Libanona.

(Povest. — Prevel A. J.)

(Dalje.)

5. Krščanska modrost.

Kakih sto žen in otrok sta rešila modra udova in srčni Maron. Vsi so našli varno zavetje v globoki votlini, ki je bila zakrita z gostim grmovjem. Vendar dolgo niso mogli tam ostati, ker niso imeli živeža. Razun nekaj grizljajev kruha, ki so ga imele nekatere žene s seboj, niso imeli ničesar, da bi si potolažili glad; otroke pa je trpinčila strašna žeja. Nekatere matere so že hotele dve uri po

prestanem boju zapustiti votlino in za svoje otroke poiskati vode. A naša udova jim je branila, ker je uvidela veliko nevarnost za vse rešene ubežnike, ako bi jih zapazili Druzi. Judita odpre zdaj svojo culico, katero je v zmešnjavi in strahu vzela seboj, in potegne iz nje nekoliko sočnatih smokev. Te razdeli med otroke, ki so najbolj stokali, in jih tako pomiri. Maron pa pošepeta svoji sestri na uho rekoč:

«Judita, ti si bila enkrat zopet modrejša, kakor mi vsi!»

«Jaz stavim, da ti nisi nič manj moder in nas bodeš z Alijem rešil iz tega strašnega položaja.»

Maron takoj razume te besede in namigne Aliju ter previdno pleza z njim do vhoda. Okoli je bilo vse tiho, le nad njima je še pokal in prasketal goreči gozd. Polagoma se priplazita tako daleč, da se njima odpre pogled v dolino, kjer so se Druzi zbirali in pripravljali na pot proti Djecinu. Maron pokaže to svojemu prijatelju in mu pošepeta:

«Ali, jaz imam načrt, po katerem bodem vse rešil.»

«Nimam veliko upanja,» odgovori Ali.

«Kajti po vsem okraju se klatijo Druzi; in če nas tudi ne najdejo, moramo vendar od glada umreti.»

«To dobro vem,» reče Maron, «zato ne